

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov“

KOM(2008) 19 v konečnom znení – 2008/0016 (COD)

(2009/C 77/12)

Rada Európskej únie sa 3. marca 2008 rozhodla podľa článku 175 ods. 2 a článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov“

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, ktorá bola poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 16. júla 2008. Spravodajcom bol pán RIBBE.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 447. plenárnom zasadnutí 17. a 18. septembra 2008 (schôdza zo 17. septembra 2008) prijal 105 hlasmi za, pričom 38 členov hlasovalo proti a 10 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závěry a odporúčania

1.1 EHSV uvítal program Európskej rady na ochranu podnebia, prijatý v roku 2007, ktorý má byť o. i. realizovaný aj prostredníctvom tejto smernice.

1.2 Výslovne podporuje konštatovanie Komisie, že úsilie o rozvoj trhu obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len OZE) je dôležité nielen z hľadiska ochrany podnebia, ale má resp. môže mať takisto *jednoznačný pozitívny vplyv* na bezpečnosť dodávok energie, regionálny a miestny rozvoj, rozvoj vidieka, vývozné možnosti, sociálnu súdržnosť a príležitosti na zamestnanie, najmä z hľadiska malých a stredných podnikov a nezávislých výrobcov energie.

1.3 Preto EHSV víta návrh smernice a cieľ dosiahnuť 20-percentný podiel energie z obnoviteľných zdrojov. OZE považuje nielen za prínos k ochrane podnebia, ale aj za dôležitý cieľ v oblasti energetickej politiky, ktorý povedie k väčšej sebestačnosti pri zásobovaní energiou a tým k zvýšeniu bezpečnosti dodávok.

1.4 Stanovený cieľ znížiť emisie CO₂ o 20 % do roku 2020, ktorý sa má dosiahnuť prostredníctvom iných smerníc⁽¹⁾, a cieľ „20-percentného podielu energie z OZE“, ktorého sa týka predkladaný návrh, vzájomne súvisia a dopĺňajú sa. Napriek tomu ich treba vnímať oddelene. Oddelené sledovanie týchto cieľov je o to dôležitejšie, že niektoré z obnoviteľných zdrojov energie nemajú vždy jednoznačne pozitívny vplyv na podnebie (pozri bod 6 – „Agropalivá“).

1.5 Keďže nutná prestavba nášho energetického systému bude spojená s vysokými investičnými nákladmi, je potrebné zabezpečiť, aby mali členské štáty pomerne veľkú voľnosť

(1) Pozri bod 3.5.

a mohli sa angažovať vždy tam, kde sa dá najnižšími nákladmi dosiahnuť najväčší úžitok vzhľadom na ochranu podnebia a vytváranie pracovných miest.

1.6 EHSV zdôrazňuje, že sa jasne zasadzuje za rozvoj OZE, a že si je vedomý toho, že zo strednodobého a dlhodobého hľadiska bude na splnenie odvážnych cieľov Rady (zníženie emisií CO₂ o 60 – 80 percent, väčšia sebestačnosť pokiaľ ide o zásobovanie energiou) potrebné dosiahnuť oveľa väčší podiel než je 20-percentný cieľ stanovený do roku 2020.

1.7 EHSV konštatuje, že strategické ustanovenia týkajúce sa čiastočnej náhrady nafty resp. benzínu agropalivami sú jedným z najmenej účinných a najnákladnejších opatrení v oblasti ochrany podnebia a v súčasnosti znamená veľké plytvanie finančnými prostriedkami. Pre EHSV je nepochopiteľné, prečo sa najintenzívnejšie politicky podporujú práve najnákladnejšie opatrenia, hoci okrem hospodárskych aspektov zostáva nevyjasnené aj množstvo otázok týkajúcich sa životného prostredia a sociálnej sféry (pozri bod 6). Preto odmieta osobitný cieľ 10-percentného podielu agropalív.

1.8 Víta skutočnosť, že EÚ plánuje vytvoriť kritériá trvalej udržateľnosti pre agropalivá. Kritériá týkajúce sa ochrany životného prostredia, ktoré sú uvedené v návrhu nie sú dostatočné a sociálne otázky sa nespomínajú vôbec, takže z tohto hľadiska je návrh smernice nedostatočný⁽²⁾.

2. Úvod

2.1 Smernica má stanoviť záväzné ciele rozvoja OZE. Plánovaný je 20-percentný podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe energie v EÚ do roku 2020, ako aj záväzný

(2) Potrebu vytvoriť kritériá ekologickej a sociálnej trvalej udržateľnosti pre agropalivá už EHSV zdôrazňoval vo svojich stanoviskách na tému „Správa o pokroku v oblasti biopalív“, TEN/286 – CESE 1449/2004, Ú. v. EÚ C 44, 16.2.2008, s. 34, a na tému „Znižovanie emisií skleníkových plynov v cestnej doprave“, NAT/354 – CESE 1454/2007.

minimálny cieľ podielu biopalív ⁽³⁾ v odvetví dopravy vo výške 10 % pre každý členský štát ⁽⁴⁾.

2.2 Európsky cieľ 20 % sa má dosiahnuť prostredníctvom záväzne stanovených cieľov pre jednotlivé krajiny, uvedených v prílohe I časť A. V národných akčných plánoch musia pritom členské štáty stanoviť ciele pre jednotlivé sektory ako elektrická energia, vykurovanie/chladenie a odvetvie dopravy/agropalivá a súčasne popísať príslušné opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov.

2.3 Smernica sa zakladá na záveroch jarného zasadnutia Rady EÚ v roku 2007. V jej odôvodnení sa uvádza, že využívanie obnoviteľných zdrojov energie má pomôcť zvrátiť zmeny klímy. Súčasne sa v ňom však uvádza aj to, že „sektor obnoviteľnej energie [je] vzhľadom na svoju schopnosť [...] využívať miestne a decentralizované energetické zdroje a stimulovať priemyselné špičkové odvetvia na svetovej úrovni výnimočný“.

2.4 Podľa Komisie sú obnoviteľné zdroje energie „zväčša pôvodné a nezávislé od dostupnosti tradičných zdrojov energie v budúcnosti a ich prevažne decentralizovaný charakter znižuje zraniteľnosť našich ekonomík voči nestabilným dodávkam energie“. Bezpečnosť dodávok energie je teda, spolu s ochranou podnebia a rozvojom inovácií a hospodárstva, ďalším dôležitým odôvodnením Komisie.

2.5 Komisia argumentuje tým, že „rozvoj trhu s obnoviteľnými zdrojmi energie a technológiami má [...] jednoznačný pozitívny vplyv na bezpečnosť dodávok energie, príležitosti regionálneho a miestneho rozvoja, rozvoj vidieka, vývozné možnosti, sociálnu súdržnosť a príležitosti na zamestnanie, najmä z hľadiska malých a stredných podnikov a nezávislých výrobcov elektrickej energie“.

2.6 Smernica však nestanovuje len už spomínané kvantitatívne ciele, ale určuje tiež

- spôsob, akým sa bude počítat podiel energie z obnoviteľných zdrojov (článok 5), vrátane otázky dovozu,
- záruky pôvodu (článok 6 až článok 10),
- prístup k rozvodnej sieti elektrickej energie (článok 14),
- kritériá environmentálnej udržateľnosti pre biopalivá a ich dosah na podnebie (článok 15 a nasl.),

⁽³⁾ V návrhu smernice sa uvádza: „Navrhuje sa [...], aby každý členský štát dosiahol do roku 2020 aspoň 10-percentný podiel obnoviteľnej energie (najmä s využitím biopalív) v odvetví dopravy [...]“.

⁽⁴⁾ V smernici sa oficiálne uvádza termín „biopalivá“. EHSV už v rôznych stanoviskách poukazoval na mnohé ekologické problémy, ktoré vyplývajú z využívania týchto „bio“ palív. Predpona „bio“ naznačuje, že ide o produkty, ktoré sú z ekologického hľadiska neškodné (ako napr. v prípade biologického poľnohospodárstva), preto EHSV v tomto stanovisku používa namiesto pojmu biopalivá pojem agropalivá, ktorý je neutrálny.

— rámcové podmienky pre národné systémy podpory s cieľom zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže.

2.7 Nová smernica zároveň ruší smernicu 2001/77/ES o podpore elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou, v ktorej bol stanovený doterajší cieľ zvýšiť „podiel elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe elektrickej energie na 21 % do roku 2010“, ako aj smernica 2003/30/ES o podpore používania biopalív alebo iných obnoviteľných palív v doprave, ktorá stanovovala ako cieľ dosiahnutie 5,75-percentného podielu do roku 2010.

3. Všeobecné pripomienky k nadradeným cieľom a cieľom smernice v oblasti politiky ochrany podnebia

3.1 Európska rada v roku 2007 potvrdila, že „základným pilierom celosvetového trhu s uhlíkom sú záväzky týkajúce sa absolútneho zníženia emisií. Rozvinuté krajiny by mali ísť naďalej príkladom a zaviazat' sa, že spoločne do roku 2020 znížia svoje emisie skleníkových plynov rádovo o 30 % v porovnaní s rokom 1990. Takto by mali postupovať aj v záujme spoločného zníženia svojich emisií o 60 % až 80 % do roku 2050 v porovnaní s rokom 1990.“

3.2 Predkladaná smernica je jedným z krokov na realizáciu tohto rozhodnutia. EHSV uvítal rozhodnutia Európskej rady na ochranu podnebia a zdôraznil, že absolútnou prioritou musí byť šetrenie energiou a energetická účinnosť. Bez masívneho rozšírenia využívania obnoviteľných zdrojov energie sa nezaobídeme, tento krok je potrebný nielen kvôli ochrane podnebia, ale zo strednodobého až dlhodobého hľadiska nevyhnutný aj kvôli črtajúcemu sa zmenšovaniu zásob fosílnych palív. Prudký nárast cien energie z fosílnych palív, ktorý v súčasnosti pozorujeme, prispeje k tomu, že sa mnohým OZE podarí skôr dosiahnuť rentabilitu.

3.3 EHSV výslovne víta skutočnosť, že sa Komisia v sprievodnom texte nevenuje len otázke ochrany klímy, ale medzi hlavnými aspektmi uvádza aj otázku bezpečnosti dodávok a pracovných miest. Viackrát je zdôraznené, že decentralizované štruktúry zásobovania energiou môžu byť veľmi dôležité napríklad pre regionálne hospodárstvo a vidiecke oblasti (bod 2.4 a 2.5). Výbor sa tiež prikláňa k tomuto názoru. Práve preto považuje za nevyhnutné nutné oveľa diferencovanejšie posudzovanie jednotlivých stratégií OZE než doteraz, a to práve z tohto hľadiska.

3.4 EHSV súhlasí s názorom Komisie, že vedúce postavenie Európy pokiaľ ide o rozvoj a využívanie OZE je prínosom z hľadiska politiky ochrany podnebia, a v budúcnosti by mohlo Európe ako hospodárskemu aktérovi priniesť výhody v hospodárskej súťaži. Návrh smernice je jasným signálom v oblasti energetickej politiky, ochrany životného prostredia a priemyselnej politiky, a vzhľadom na pripravované medzinárodné rokovania o ochrane podnebia aj pre svetové spoločenstvo štátov.

3.5 Skutočné rozdelenie záťaže, t. j. príslušný príspevok jednotlivých krajín k dosiahnutiu európskeho cieľa zníženia emisií CO₂ o celkovo 20 %, sú stanovené v „Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020“ [KOM(2008) 17 v konečnom znení] a v „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť a rozšíriť systém Spoločenstva na obchodovanie s emisnými kvótami skleníkových plynov“ [KOM(2008) 16 v konečnom znení].

3.6 EHSV považuje z politicko-strategického hľadiska cieľ dosiahnuť 20-percentný podiel OZE do roku 2020 za zmysluplný a technicky aj hospodársky realizovateľný. Bol by jasným signálom začiatku postfosilnej energetickej politiky. Domnieva sa, že ciele stanovené pre jednotlivé krajiny je možné dosiahnuť, najmä keďže členské štáty majú k dispozícii mnoho flexibilných možností (preberanie ďalších podnikov, spoluúčasť na projektoch a pod.). Je zrejmé, že prestavba energetickeho systému nebude lacnou záležitosťou a nezaobíde sa ani bez štrukturálnych zmien. Je potrebné investovať nielen do zariadení na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov, ale aj do technológií a kapacít na akumuláciu energie, aby sa dali vyrovnávať výkyvy vo výrobe elektriny, ktoré vznikajú v dôsledku nedostatočnej sily vetra alebo nedostatočného slnečného žiarenia, ako aj do ďalšieho rozvoja medzinárodných elektrických vedení v EÚ. Plánované ciele nedosiahneme, ak sa budeme zameriavať len na výrobu energie.

3.7 Nemecko napríklad podporuje výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom zákona upravujúceho podmienky dodávania takejto energie do rozvodných sietí. V súčasnosti dosahuje podiel ekologickej elektrickej energie 15 %. Dodatočné náklady, ktoré takto kvôli vyššiemu odmeňovaniu za dodávky elektrickej energie vznikajú spotrebiteľom elektrickej energie predstavujú približne 3,5 mld. EUR ročne. V tomto prepočte však nie je zohľadnený prínos pre národné hospodárstvo vo forme nových pracovných miest, zamedzenie škodám na životnom prostredí a nové daňové príjmy.

3.8 Na obmedzenie nákladov potrebných na dosiahnutie tohto cieľa stanovuje smernica, že ciele môžu byť dosiahnuté aj tým, členský štát bude podporovať opatrenia na rozšírenie OZE v inej členskej krajine EÚ. Rovnako je možné dovážať elektrickú energiu z OZE so zárukou pôvodu. EHSV považuje tieto ustanovenia v podstatne za rozumné. Podporuje však požiadavku niektorých krajín, aby obchodovanie s touto energiou podliehalo schváleniu. Dalo by sa tak zabrániť vzniku situácie, kedy by finančná podpora OZE v jednom členskom štáte (?) mohla byť využitá na to zníženie nákladov v inom členskom štáte.

4. Obmedzenie flexibility pri rozvoji obnoviteľných zdrojov energie

4.1 EHSV považuje za správne, že Komisia stanovuje spoločný cieľ pre všetky tri sektory, v ktorých majú OZE

(?) Financovaná priamo štátom alebo spotrebiteľmi v tomto štáte.

význam (teda sektor elektrickej energie, vykurovania a chladenia), a nie tri osobitné ciele. To umožňuje členským štátom rozhodnúť sa, ako budú kombinovať opatrenia v týchto sektoroch tak, aby dosiahli celkový cieľ stanovený pre príslušnú členskú krajinu.

4.2 Táto flexibilita je však do veľkej miery obmedzená tým, že má byť stanovený samostatný záväzný cieľ pre čiastkový segment jedného z týchto troch sektorov, a to pre náhradu benzínu a nafty v doprave.

5. Osobitná úloha agropalív v návrhu smernice

5.1 Komisia prisudzuje agropalívam osobitné postavenie.

5.2 V mnohých štúdiách o agropalívach, ktoré boli uverejnené v ostatných mesiacoch sa poukazuje na skutočnosť, že biomasa je na rozdiel od slnečnej energie obmedzeným zdrojom a bude nevyhnutne konkurovať pri využívaní pôdy výrobu potravín resp. zachovaniu biodiverzity. Do akej miery si budú navzájom konkurovať, ešte nie je úplne jasné. Preto je ešte predtým, ako politika usmerňujúca zasiahne, potrebné veľmi dobre a strategicky uvažovať, ktoré formy OZE by sa dali rozumne využiť v príslušnej oblasti použitia. Pritom je treba aj veľmi presne zhodnotiť vplyv.

5.3 Vedecký poradný výbor nemeckého spolkového ministerstva poľnohospodárstva dospel v novembri 2007 vo svojom odporúčaní týkajúcom sa využívania biomasy na výrobu energie k názoru, že z dlhodobého hľadiska prevezme dominantnú úlohu medzi OZE slnečná a veterná energia, o. i. aj preto, že v porovnaní s biomasou majú tieto zdroje energie oveľa vyšší potenciál. Výbor uvádza tri dôvody:

- a) Solárna energia sa dá získavať na plochách, ktoré nijako nekonkurujú výrobe biomasy na potravinárske účely a v porovnaní na jednotku plochy je možné dosiahnuť oveľa väčší energetický výnos než v prípade energie z biologických zdrojov.
- b) Celosvetový nedostatok ornej pôdy vedie k tomu, že v prípade nárastu cien ropy narastá aj cena za energiu z biologických zdrojov. Dôsledkom toho je aj celkové zvyšovanie cien v celom poľnohospodárskom sektore. To znamená, že sa zvýšia aj ceny surovín pre zariadenia vyrábajúce energiu z biologických zdrojov, zatiaľ čo zvyšovanie cien ropy, uhlia a plynu spôsobuje, že solárna energia sa stáva výhodnejšou.
- c) Pri nedostatku ornej pôdy vedie rozsiahle rozširovanie energie z biologických zdrojov nevyhnutne k tomu, že sa začínajú využívať aj plochy, ktoré sa doteraz nevyužívali ako orná pôda (premena trvalých trávnych porastov na ornú pôdu, kľčovanie lesov) resp. sa využívanie ornej pôdy zintenzívňuje. To spôsobuje vysoké emisie CO₂ a N₂O, čo znamená, že rozširovanie výroby energie z biologických zdrojov môže byť v konečnom dôsledku z hľadiska ochrany podnebia dokonca kontraproduktívne.

5.4 V prípade nedostatku prírodných zdrojov a pomerne vysokých nákladov na prechod na nové, obnoviteľné a podľa možnosti decentralizované štruktúry zásobovania energiou musí byť obzvlášť zohľadnená zásada využitia finančných zdrojov na najúčinnšie stratégie ochrany podnebia.

5.5 Na úrovni EÚ sú však niektoré z rozoznateľných a sčasti štátom financovaných smerovaní v oblasti energie z biologických zdrojov, totiž agropalivá a výroba bioplynu z kukurice, spojené s veľmi vysokými nákladmi na zamedzenie emisií CO₂ ⁽⁶⁾ (150 až 300 EUR/t CO₂).

5.6 Iné smerovania v oblasti energie z biologických zdrojov, napr. výroba bioplynu z hnojovice (najlepšie s jeho využitím v kogenerácii), kombinovaná výroba elektrickej energie a tepla z drevnej štiepky (odpadové drevo z lesných porastov resp. drevo získané zo špeciálnych lesov s rýchlo rastúcimi drevinami), ako aj prídavné spaľovanie drevnej štiepky v existujúcich veľkých elektrárnach prináša náklady na zamedzenie emisií CO₂ vo výške len 50 EUR/t CO₂ ⁽⁷⁾.

5.7 Spoločné výskumné centrum Európskej komisie konštatuje, že pokiaľ ide o znižovanie emisií skleníkových plynov na hektár, oveľa účinnejšie je využívať biomasu na výrobu elektrickej energie, než na výrobu kvapalných agropalív ⁽⁸⁾. Moderné elektrárne na biomasu dosahujú skoro rovnakú účinnosť ako zariadenia fungujúce na fosílné palivá, takže pri výrobe elektrickej energie a tepla 1 megajoule (MJ) energie z biomasy nahradí približne 0,95 MJ z fosílnych palív. Energetická účinnosť pri premene biomasy na tekuté palivá využiteľné v doprave dosahuje spravidla len hodnoty okolo 30 – 40 %. 1 MJ energie z biomasy tak nahradí v sektore dopravy len asi 0,35 až 0,45 MJ z ropu.

5.8 Výroba agropalív môže priniesť zníženie emisií CO₂ o približne 3 t CO₂/ha, smerovania v oblasti energie z biologických zdrojov uvedené v bode 5.6 dosahujú hodnoty viac ako 12 t CO₂/ha.

5.9 Vzhľadom na tieto skutočnosti si EHSV kladie otázku, prečo chce Komisia výslovne stanoviť cieľ 10-percentného podielu agropalív. Pripomína, že Európska rada na jar vyhlásila, že tieto ciele sa majú dosiahnuť nákladovo účinne, a že musia byť splnené tieto tri podmienky:

- výroba musí byť trvalo udržateľná,
- k dispozícii musia byť agropalivá druhej generácie, a

⁽⁶⁾ Termín „náklady na zamedzenie emisií CO₂“ v skutočnosti znamená ekvivalent CO₂.

⁽⁷⁾ Zdroj: *Nutzung von Biomasse zur Energiegewinnung – Empfehlungen an die Politik* (Využívanie biomasy na získavanie energie – politické odporúčania), vedecký poradný výbor nemeckého Spolkového ministerstva pre výživu, poľnohospodárstvo a ochranu spotrebiteľa, november 2007 (len v nemeckom jazyku).

⁽⁸⁾ Spoločné výskumné centrum Európskej komisie: *Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations* (Biopalivá v európskom kontexte: fakty, nejasnosti a odporúčania), 2008, http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (len v anglickom jazyku).

— smernica 98/70/ES týkajúca sa kvality benzínu a naftových palív musí byť zodpovedajúcim spôsobom zmenená a doplnená.

5.10 Pokiaľ ide o trvalú udržateľnosť, máme viac otázok než odpovedí (pozri aj bod 9), a agropalivá druhej generácie ešte stále nie sú dostupné. To znamená, že nie sú splnené minimálne dve z troch kritérií stanovených Európskou radou. To však Komisii nebráni, aby sa napriek tomu nesnažila stanoviť cieľ 10 %.

5.11 Odôvodňuje to okrem iného aj argumentáciou, že sektor dopravy zaznamenáva v porovnaní s inými sektormi najrýchlejší nárast emisií CO₂ a agropalivá „sú v súčasnosti nákladnejšie ako iné formy obnoviteľnej energie, čo môže znamenať, že bez konkrétnych stimulov by nedochádzalo k ich takmer žiadnemu rozvoju“.

5.12 Pre EHSV je takéto zdôvodnenie nepochopiteľné.

5.12.1 Je pravda, že emisie skleníkových plynov v sektore dopravy sa vymkli spod kontroly. EHSV sa však domnieva, že tento problém sa nedá vyriešiť sprísnením noriem platných pre hodnoty výfukových plynov a využívaním 10-percentnej náhrady benzínu a motorovej nafty. Tieto opatrenia by neboli dostatočné ani na kompenzáciu zvýšenia emisií, ktoré sa z dopravy dostanú do nášho ovzdušia v budúcich rokoch.

5.12.2 Výbor už viackrát poukázal na to, že tento problém je treba riešiť politikou znižovania objemu dopravy a zmenou rozdelenia využívania jednotlivých druhov dopravy v prospech tých druhov, ktoré menej škodia životnému prostrediu, ako napríklad železničná doprava, mestská hromadná doprava a lodná doprava.

5.12.3 Z technického hľadiska považuje EHSV za budúcnosť individuálnej dopravy nie spaľovacie, ale elektrické motory, ktoré by boli napájané energiou z obnoviteľných zdrojov. Na to, aby VW Golf prešiel 10 000 kilometrov, bol by podľa výpočtov EMPA ⁽⁹⁾ potrebný ročný výnos repky pestovanej na ploche 2 062 metrov štvorcových. Solárne články by naproti tomu potrebovali na výrobu energie potrebnú na jazdu dlhú 10 000 km plochu 37 m² ročne, čo je asi jedna šesťdesiatina plochy repkového poľa.

5.12.4 Strategické ustanovenie týkajúce sa náhrady nafty resp. benzínu agropalivami je jedným z najmenej účinných a najnákladnejších opatrení v oblasti ochrany podnebia a v súčasnosti znamená veľké plytvanie finančnými prostriedkami. Pre EHSV je nepochopiteľné, prečo sa najintenzívnejšie politicky podporujú práve najnákladnejšie opatrenia, hoci okrem hospodárskych aspektov zostáva nevyjasnené aj množstvo otázok týkajúcich sa životného prostredia a sociálnej sféry.

⁽⁹⁾ EMPA je výskumný ústav pre materiálové inžinierstvo a technológiu. Je súčasťou technickej univerzity v Zürichu (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich, ETH). Zdroj: *Ekologická bilancia energeticky využiteľných produktov: ekologické hodnotenie biopalív*. Záverečná správa, apríl 2007. Vypracované pre Spolkový úrad pre energetiku, Spolkový úrad pre životné prostredie a Spolkový úrad pre poľnohospodárstvo. EMPA, oddelenie Technológia a spoločnosť, St. Gallen: R. Zah, H. Böni, M. Gauch, R. Hischier, M. Lehmann, P. Wäger; internet: <http://www.news-service.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/8514.pdf>.

5.12.5 EHSV preto nesúhlasí s vyhlásením Komisie, že „[...] väčšie používanie biopalív v odvetví dopravy je jedným z najúčinnějších nástrojov“ na riešenie otázok v tejto oblasti.

5.13 Pokiaľ uvážime, že Komisia chce schváliť agropalivá pokiaľ dosahujú úsporu minimálne 35 % emisií skleníkových plynov v porovnaní s fosílnymi palivami, znamenalo by to, že cieľ podielu 10-percentnej náhrady palív povedie pri nezmenenom objeme dopravy k zníženiu emisií len o 3,5 %. Vzhľadom na skutočnosť, že doprava sa na celkových emisiách skleníkových plynov podieľa jednou štvrtinou, znamenalo by to potenciálne zníženie emisií skleníkových plynov o 1 %! To je hodnota, ktorá v žiadnom prípade nezodpovedá vynaloženým finančným prostriedkom ani rizikám, ktoré sú s tým spojené.

5.14 Aj v prípade, že by sa biomasa dala rozumne využiť len na výrobu biopalív pre sektor dopravy, bolo by potrebné dosiahnuť absolútnu účinnosť. Príloha VII smernice však poukazuje na to, že premena biomasy na ester alebo etanol nie je tým správnym postupom. Pri každej (priemyselnej) molekulárnej premene je totiž potrebná energia, čím dochádza ku stratám. Rozumnejšie by bolo využívať získanú biomasu priamo, bez priemyselnej chemickej premeny.

5.15 Niektorí výrobcovia traktorov ukazujú, že je to možné. Ponúkajú už motory, ktoré sú poháňané len rastlinným olejom.

5.16 Príloha VII ukazuje, že táto technológia umožňuje dosiahnuť najväčšie zníženie emisií skleníkových plynov: čistý repkový olej vykazuje priemernú úsporu emisií CO₂ o 55 %, bionafta z repkového oleja len o 36 %, etanol z pšenice 0 % v porovnaní s fosílnymi palivami. Pre EHSV je nepochopiteľné, prečo Komisia nevyzdvihuje výslovne tento spôsob ako obzvlášť vhodný, keďže takto môžu aj najľahšie vzniknúť decentralizované štruktúry na zásobovanie energiou, a tým aj pracovné miesta v poľnohospodárstve a na vidieku.

5.17 Podľa EHSV by dobrou stratégiou bolo podporovať používanie čistých rastlinných olejov – napr. získavaných zo zmiešaných kultúr, ktoré neškodia prírode – v samotnom poľnohospodárstve a prípadne vo vozidlách samospráv resp. pri vodnej doprave⁽¹⁰⁾. Poľnohospodári sa tak môžu bezprostredne zapojiť do vytvárania regionálnych štruktúr dodávok energie a bezpečne do toho ťažiť. V rámci stratégie pre agropalivá sa naopak stanú výrobcami podľa možnosti čo najlacnejších surovín pre ropný priemysel, pokiaľ budú vôbec využívané suroviny európskej výroby.

⁽¹⁰⁾ Pozri aj stanovisko tému „Obnoviteľné zdroje energie“ (TEN/211 – CESE 1502/2005 z 15. decembra 2005, spravodajkyňa: pani SIRKEINEN, bod. 3.3.1).

6. Pripomienky k bezpečnosti dodávok

6.1 Komisia sa domnieva, že veľká časť biomasy potrebnej na výrobu agropalív sa bude pestovať v oblastiach s lepšími klimatickými podmienkami, ktoré nepatria do EÚ. Nahradenie dovozu ropy dovozom biomasy však neznamená zníženie závislosti na dovoze, ale len jej diverzifikáciu.

6.2 Predsa nie je možné, aby cieľom novej energetickej politiky EÚ bolo nahradiť jednu závislosť inou závislosťou.

6.3 Predovšetkým by bolo vhodné zamerať sa v novej stratégii EÚ pre nové OZE na skutočne decentralizované zdroje, dostupné na miestnej resp. regionálnej úrovni. Samozrejme tu môže a aj musí zohrávať úlohu aj energia z biologických zdrojov, ale nie tá forma, ktorá je navrhnutá v podobe agropalív.

7. Zamestnanosť

7.1 Komisia hovorí, že energia z obnoviteľných zdrojov je „blízkou náhradou za tradičnú energiu a dodáva sa prostredníctvom tej istej infraštruktúry a logistických systémov“. Podľa EHSV je tento výrok hlavným omylom: energia z obnoviteľných zdrojov z decentralizovaných štruktúr je v porovnaní s „bežnou“ energiou, ktorá pochádza skôr z centrálnych organizovaných veľkých štruktúr, sčasti diametrálne odlišná.

7.2 Stratégia pre agropalivá, ktorá je založená na dovoze energie a primiešavaní agropalív do motorovej nafty a benzínu, využíva „bežnú“ t. j. centrálnu organizovanú štruktúru ropných koncernov pôsobiacich na celom svete. Upevňuje tým ich výrobné a distribučné štruktúry, čo je samozrejme v záujme ropného hospodárstva. Nevytvára však v Európe takmer žiadne nové pracovné miesta⁽¹¹⁾.

7.3 Pokiaľ by sme však vsadili na energeticky účinnejší postup, napríklad na využívanie drevnej štiepky na výrobu tepla a elektrickej energie, alebo čistých rastlinných olejov z regionálnej výroby resp. na dodávanie bioplynu do vozidiel či oblastí bez siete na rozvod zemného plynu, na decentralizovanú solárnu technológiu a pod., umožnili by sme vznik nových, regionálne organizovateľných spôsobov výroby a distribúcie, ktoré by so sebou priniesli obrovský potenciál vzniku nových pracovných miest.

7.4 V prípade solárnych termických zariadení a decentralizovaného využívania fotovoltaiických zariadení si spotrebitelia väčšinu energie, ktorú spotrebujú vyrábajú sami, čo je aj dôkazom toho, že zásobovanie energiou založené na OZE je naozaj organizované inak ako súčasná zásobovacia štruktúra.

⁽¹¹⁾ Pozri už spomínanú štúdiu Spoločného výskumného centra Európskej komisie: *Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations* (Biopalivá v európskom kontexte: fakty, nejasnosti a odporúčania), 2008, http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (len v anglickom jazyku).

7.5 Aj iné opatrenia, napr. zvýšenie energetickej účinnosti a šetrenia energiou, môžu už v stavebnej fáze vytvoriť státisíce nových pracovných miest v malých a stredných podnikoch. Izolácia budov, inštalácia solárnych zariadení a zariadení na využívanie vetra, či stavba zariadení na výrobu bioplynu sú takými príkladmi. Politika sa musí postarať o to, aby sa práve tento potenciál aj využil, stratégia pre agropalivá, navrhnutá v smernici, nie je najúčinnším spôsobom.

7.6 To zároveň znamená, že aj pokiaľ ide o pracovné miesta, je potrebné veľmi pozorne a diferencovane zvažovať rozdielne OZE. Pravdou je, že OZE môžu prospievať regionálnym hospodárskym štruktúram a podporovať ich, na druhej strane však môžu aj prispieť k upevneniu centrálnych veľkoštruktúr.

7.7 To isté platí aj pre krajiny, v ktorých sa bude biomasa pre agropalivá pestovať. Nemecké spolkové ministerstvo zodpovedné za rozvojovú pomoc dospelo vo svojom pracovnom dokumente s názvom „Entwicklungspolitische Positionierung zu Agrartreibstoffen“ (Postoj k poľnohospodárskym palivám z hľadiska politiky rozvojovej pomoci) v marci 2008 k názoru, že pre hospodársky, ekologický a sociálny rozvoj v rozvojových krajinách je stratégia výroby biomasy určenej na vývoz v dôsledku prudkého nárastu dopytu z priemyselných krajín spojená s vysokým rizikom a nevytvára nové pracovné miesta, zatiaľ čo biomasu na decentralizované zásobovanie energiou s využitím výroby malých roľníkov je treba vo všeobecnosti hodnotiť skôr pozitívne.

8. Pripomienky ku kritériám trvalej udržateľnosti

8.1 EHSV víta skutočnosť, že Komisia plánuje zaviesť kritériá trvalej udržateľnosti aj pre výrobu agropalív. Tieto kritériá sú dôležitým krokom vpred, avšak výbor považuje predložený návrh za absolútne nedostatočný.

8.2 Komisia sama stále zdôrazňuje, aký veľký význam má v politike trvalej udržateľnosti rovnováha medzi hospodárskym, ekologickým a sociálnym pilierom. Avšak už len kvôli úplnému vynechaniu sociálnych otázok v uvedených kritériách sa EHSV domnieva, že návrh smernice nie je vhodný na realizáciu premyslenej stratégie trvalej udržateľnosti resp. kritérií trvalej udržateľnosti pre agropalivá. V tomto bode by bolo skôr treba celý návrh smernice prepracovať.

8.3 EHSV považuje za dôležité, aby kvôli nepriamym zmenám využívania pôdy boli stanovené účinné ekologické a sociálne kritériá nielen pre agropalivá, ale aj pre všetky dovážané poľnohospodárske výrobky, vrátane krmív.

8.4 Rovnako je iluzórne veriť, že stanovením lehoty (v tomto prípade január 2008) je možné zabrániť tomu, aby boli pralesy resp. rašeliniská premenené na plochy, na ktorých sa budú pestovať plodiny na výrobu agropalív. To by si vyžadovalo fungujúci katastrálny systém, ako aj fungujúci administratívny a kontrolný systém, čo – ako vieme zo skúsenosti – vo väčšine rozvíjajúcich sa a rozvojových krajín nie je možné.

8.5 EHSV považuje za nedostatočné aj kritériá uvedené v článku 15 ods. 3 a 4 na ochranu biologicky rozmanitej pôdy a na zabezpečenie toho, aby sa nevyužívala pôda s vysokým obsahom uhlíka. Pre zachovanie biologickej rozmanitosti má význam oveľa viac vecí, než len pôdy uvedené v odseku 3 písm. a) až c). To isté platí aj v prípade odseku 4 písm. a) a b) pokiaľ ide o obsah uhlíka.

8.6 V prílohe VII časť B uvádza Komisia „roztriebenie odhadovaných hodnôt pre budúce biopalivá a biokvapaliny“, ktoré sa nachádzajú na trhu v zanedbateľných množstvách, alebo sa na trhu nenachádzajú vôbec. EHSV sa domnieva, že by sa nemalo pracovať s odhadmi, ale len s preukázateľnými hodnotami.

V Bruseli 17. septembra 2008

predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS